

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Uttalelse til forslag til statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen

Det vises til oversendelse av 29.06.2009, samt møte med kystonenettverkene hos Direktoratet for naturforvaltning 26.08.2009.

Det er i utgangspunktet grunn til å peke på betydningen av at det utarbeides mest mulig klare retningslinjer som grunnlag for gjennomføring av regjeringens politikk i strandsonen, slik at det bl.a. ikke blir grunnlag for en omfattende dispensasjonspraksis i ulike deler av fylket.

Generelt

Retningslinjene deler strandsonen inn i områder med press, og ”områder med mindre press”. I pressområdene skal eksisterende retningslinjer for Oslofjord-området gjelde for kystkommunene i Oslofjordregionen, mens det i retningslinjenes pkt 4.3 er gitt nærmere retningslinjer ”for andre sentrale områder der presset er stort”. Inndelingen er gjort kommunevis.

I den grad retningslinjene skal definere konkrete områder / kommuner med stort press på strandsonereale, bør retningslinjene avgrenses til å gjelde for disse områdene. For ”landet for øvrig” bør retningslinjene i stedet stille krav om at differensiering skal foregå gjennom helhetlig regional og kommunal planlegging. Som påpekt bl.a. i innspill herfra av 21.07.2008 er strandsonereale også i Nordland mange steder et knapphetsgode, og i enkelte kommuner er det stort press for å få bygge i strandsonen. Det bør derfor gå fram av retningslinjene at det, som hovedregel, ikke skal være anledning til å dispensere fra plankravet. Som grunnlag for slik planlegging kan det gis anvisning på aktuelt kunnskapsgrunnlag, som

- statistikk fra SSB, både over tilgjengelig strandsone i kommunene og nedbygd strandsone siste år
- foreliggende kunnskap om biologisk mangfold
- gjennomført kartlegging av viktige friluftsområder i henhold til [DN-handbok 25](#)
- gjennomført kartlegging av ”funksjonell strandsone” (tilsvarende definisjonen som er brukt for ”strandsone” i kapittel 4.3 i forslaget) – i alle fall i de områdene som er aktuelle til utbyggingsformål.

Dersom forslaget opprettholdes ved at kommuner skal defineres som ”områder med mindre press”, bør det foretas en grundig gjennomgang av de arealene som nå er foreslått til denne kategorien (som omfatter det meste av landet), slik at også områder med konkurranse om arealbruken i Nordland / Nord-Norge omfattes. Vi kan i denne sammenhengen bl.a. peke på Bodø, Gildeskål, Moskenes og Rana som kommuner med områder som har mye press i strandsonen (i følge SSB har Rana kommune 0,66 % tilgjengelig strandsonareal¹, d.v.s. bare ca 95daa som er egnet for rast og opphold i strandsonen langs sjøen).

Nasjonale mål bør angis innledningsvis, og gjelde for hele landet. Det samme gjelder definisjonen av strandsoner, slik den er angitt under pkt 4.3. Selv om byggeforbudet i henhold til § 1.8 i Plan- og bygningsloven gjelder for 100-meters-beltet, er det vesentlig at det er denne definisjonen av strandsonen som legges til grunn for kommunal og regional planlegging i hele landet.

Ut fra ”føre-var-prinsippet”, som nå er nedfelt i naturmangfoldloven, er det et bærende prinsipp at mangel på kunnskap ikke skal kunne brukes som argument for å få gjennomført tiltak. Det bør derfor tas inn et punkt innledningsvis som fanger opp dette, ved at det her går fram at all arealdisponering i strandsonen skal være kunnskapsbasert, og at kvaliteten på kunnskapsgrunnlaget skal synliggjøres. Der kunnskapsgrunnlaget om strandsonens betydning og verdi ikke bygger på systematiske og helhetlige registreringer bør det, som et minimum, kunne kreves at det foreligger konkrete skjønnsmessige vurderinger av planfaglig ansvarlig i kommunen.

Ordet ”bør” bør – så langt som mulig – byttes med ordet ”skal” for å unngå at retningslinjene tolkes for liberalt og undergraves.

Retningslinjer for områder med ”mindre press på arealene”

Disse arealene inneholder også områder med mer eller mindre press på arealene. I stedet for å forsøke å lage generelle nasjonale retningslinjer som omfatter det meste av strandsonen i landet, bør det, som påpekt ovenfor, lages retningslinjer om plankrav for å kunne bygge i utvalgte deler av disse områdene.

Dersom forslaget likevel opprettholdes for ”områder med mindre press” eller ”andre deler av landet” (som er en mer dekkende betegnelse etter vår oppfatning), bør følgende endringer / justeringer foretas:

- Det er viktig at det stilles krav om at utbygging i strandsonen skal vurderes i kommuneplanen, og at ev. mulige områder for utbygging og strandsoner som bør holdes fri for tiltak bør avgrenses på dette nivået. Det bør gå fram her (siste avsnitt s.7) at det er en forutsetning at byggetiltak i strandsonen skjer med hjemmel i arealdelen til kommuneplanen eller reguleringsplan.
- Formuleringen ”dispensasjon bør vanligvis unngås” (2. avsnitt s. 8) innebærer ikke noen innskjerping i forhold til kravet til særlig grunn etter § 7 i tidligere lov. I og med at kravet til konsekvensutredning nå gjelder for alle planer som åpner for utbygging og som ikke er utredet på overordna plannivå, er det grunn til å forvente at presset for å få dispensasjon ikke vil bli mindre. Dersom det ikke her kan skrives ”skal unngås” bør hele setningen tas ut. Det vises i denne sammenhengen også til § 19-2 i plan- og bygningsloven, der det går fram at dispensasjon ikke skal kunne gis

¹ Områder med mindre enn 10 % helning som ligger i gitt avstand til vei, jernbane, bygg og dyrkajord, jf. [SSB's hjemmesider](#)

”dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, blir vesentlig tilsidesatt”.

Ut fra den betydningen 100-metersbeltet langs sjø og vassdrag har for *”natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser”* (jf § 1-8), kan det ikke gis retningslinjer som åpner for dispensasjon til mulig fortrengsel for disse interessene.

- Tredje avsnitt s. 8 kan med fordel flyttes opp og samordnes med første avsnitt under kap. 5.
- Det er i utgangspunktet positivt at det går fram av 4. avsnitt s. 8 at utbygging i *”urørte områder med spesielle friluftslivsinteresser eller natur- og landskapskvaliteter skal unngås”*. Her blir det imidlertid usikkerhet knyttet til hva som skal til for at disse kriteriene skal være til stede. Om for eksempel urørte områder knyttes til INON – begrepet er det et nokså begrensa utvalg av områder som fanges opp også i Nord-Norge (kanskje med unntak av Finnmark). Omfanget blir ytterligere redusert når det går fram at det både skal være urørt og ha slike spesielle kvaliteter. Dersom dette skal ha vesentlig betydning bør derfor setningen omformuleres til at *”utbygging i inngrepsfrie områder og områder med spesielle friluftslivsinteresser eller natur- og landskapskvaliteter skal unngås”*.
- Det er positivt og viktig at retningslinjene (5. avsnitt s. 8) klargjør at spørsmålet om utbygging i strandsonen skal vurderes i forhold til allmenne interesser. Fravær av registrerte interesser bør imidlertid ikke kunne brukes som argument for å kunne si at disse forholdene er vurdert (kunnskapsgrunnlaget i Nord-Norge er til dels mangelfullt / dårlig). Om det ikke tas inn et punkt innledningsvis som sikrer *”føre-var-prinsippet”* (jf. ovenfor) og kunnskapsbasert forvaltning, bør dette punktet presiseres nærmere. Det kan for eksempel her gå fram at spørsmålet skal være vurdert i forhold til allmenne interesser, *”og strandsonens muligheter for friluftsliv og ferdsel, opphold og telting”*.
- Formuleringen i 5. avsnitt s. 8 om at det *”bør vanligvis ikke tillates utbygging i områder som har spesiell verdi m.v.”* er et signal som mange vil oppfatte som en mulighet, selv om det er registrert visse interesser i aktuelt område. Dersom det er registrert særskilte verdier i strandsonen bør det ikke tillates utbygging her, heller ikke i Nord-Norge. Om avsnitt 4 omformuleres som angitt ovenfor kan denne setningen tas ut.
- Det bør gå fram av andre avsnitt side 9 at fritidshus bør plasseres slik at de ikke er til hinder for ferdsel og opphold i strandsonen.
- Det bør gå fram av tredje avsnitt s. 9 at arealer til bolig-, sentrums- og næringsutvikling skal prioriteres foran arealer til fritidsboliger (bør normalt er en for svak formulering her).

Avslutning

Vi avventer departementets videre behandling, og vil ev. kunne bidra dersom det blir aktuelt å foreta en nærmere vurdering av områder/kommuner med stort arealpress i landsdelen.

Med hilsen

Tore Vatne (e.f.)
fung. fylkesmiljøvernsljef

Svein Einar Stuen
senioringeniør

Kopi til:

Direktoratet for naturforvaltning (e-post)

Nordland fylkeskommune (e-post)